QVÆSTIO MEDICA.

Cardinalitiis diſputationibus manè diſcutienda in Scholis Medicorum die Jovis 3. Martij.

M. EDMUNDO CHARRIER, Doctore Medico, Præſide.

An ſalubriora ex Plantis alimenta, quàm ex Animalibus?

REMOTIORA humani corporis elementa, vulgata ſunt quatuor: Proxima, humor; in quem connatum calor agens, indigeſtam molem diſgregat, eamque in partes ſimilares, & organicas, è quibus totum conſurgit corpus diſtribuit. Hic porrò calor nunquam otioſus, partes jam effictas humore ſemper affluente auget, & firmat; dumque agit in humorem, hunc pro re natâ verſat, & immutat; crudum coquit, coctum ſegregat, ſecretum aſſimilat: Nec ſolummodo conformationem, accretionem, & nutritionem perficit, ſed omnes quæ in nobis fiunt actiones caloris beneficio abſolvuntur: Illius moderatione vivimus, exceſſu ægrotamus, defectu morimur. Sic vita calore conſervatur; calor verò fovetur ſanguine, & ſanguis alimentorum ſucco inſtauratur. Quale igitur alimentum, talis eſt ſanguis; qualis ſanguis, talis calor; qualis calor, talis actio, ac conſtitutio redditur. Laudabilis ſanguis ex optimis cibariis naſcitur, qui ſi temperatus, blandum calorem ſanitatis parentem ſervabit; ſi binoſus, intenſiorem; unde acuti plerumque morbi oriuntur: ſi pituitoſus, remiſſiorem, unde vulgò chronici: ſi paucus, debiliorem, qualis in valetudinariis deprehenditur; ſi nimius, languidiorem; ob impeditam ſpirituum diſſlationem, unde apoplexiæ, tetani, interituſque contingunt repentini. Summa itaque ſanitatis tuendæ ratio, in cibis eligendis, & ritè aſſumendis ſita eſt, qui eò ſalubriores cenſendi, quò temperatiores, coctu faciliores, & ad nutriendum aptiores habentur.

HI quidem cibi non ab omni re promiſcuè petuntur, ſed ab iis duntaxat quæ vitâ fruuntur; ut ex Animalibus & Plantis, è quibus ſolis medicamenta quoque educuntur. Ex alimentorum albo metalla, lapides, & mineralia expunguntur, ut pote quæ corpus ſuâ ſubſtantiâ non nutriant, nec ipſi ſuâ qualitate medeantur. Hinc aurum potabile ad curandam valetudinem tantùm putabile: Uniones atque lapilli è quibus pretioſæ parantur confectiones, cum nihil nutrimenti habeant, nihilque medicaminis, potius idola fatuorum, quàm commenta Medicorum audiunt. Quædam mineralia, noxios licet aliquando humores dejiciant horrendo vomitu, idcircò inter medicamina ſaltem interna propriè haberi non debent: Ea ſi quidem præſtent quod venena exiguâ quantitate exhibita efficere ſolent. Ex Animalibus alimentum, & medicamentum; ſed naturæ noſtræ minùs conveniens quàm quod ex Plantis deducitur. Creophagia namque propria eſt luporum aut vulturum, quorum vorax eſt calor, non autem hominis cui *lignum fructiferum & herbam ſeminalem dedit in eſcam* qui ſolus omnia fecit, & novit. Alimentum calori noſtro accommodatum unicuique parti alendæ reſpondere debet: Temperatum, euchymum, & eupeptum cuivis prodeſt; frigidum tamen calidis naturis ſalubrius eſt, ut calidum frigidis; ſic gracilibus copioſum convenit, tenue obeſis, & quodlibet fit ſanum ſanis. Polytrophum cum euchymo ſæpè ratio confundit, & dyſcratum à temperato vulgò diſcernere nequit; quò fit ut vera cibi eligendi lex, non tam ſit ratio, quàm inſtinctus etiam in homine cœcus, qui pro fermentationum ratione quod neceſſarium eſt appetit, niſi pravâ conſuetudine, aut ſaporis ſuavitate corrumpatur.

PLantas ad uſum Medicum, & culinarium; Bruta verò ad veſtitum, & ad alia vitæ commoda natura providè largitur hominibus. Plus voluptatis quàm neceſſitatis ſtimulo urgentur, qui ad epulas carnes animalium vocant: Hæ quippè plus ſaginant, quàm corporis habitum conſervent. Plantæ habitui noſtro convenientiores, corpus vegetum ſuſtentant; illudque ab optimâ conſtitutione deſciſcens, unâ aut alterâ, quâ præpollent qualitate, ad mediocritatem revocant. Quid tibi optandum vitæ prorogandæ causâ, quod in plantis non reperias? Eſuris? Ecce tibi tot panis, quot frugum, aut leguminum ſpecies numerantur. Panem faſtidis? ſalivam fortè movebunt innumera radicum, caulium, olerum, herbarumque fercula. Nauſeam tibi movent? Recreabit te ingens fructuum omnigenorum varietas. Stomachum gravant? ſunt fraga, Idæi rubi mora, mala armeniaca, & alia id genus ſtomacho innoxia. Non quovis reperiuntur tempore? Ecce tibi altera planta cujus ſucco, nempe ſaccharo fugaces fructus condiuntur; cæteri quâlibet tempeſtate offeruntur cuilibet tempeſtati, naturæ, & ætati opportuni. Nonne fraga vere, æſtate ceraſa, autumno poma, & hyeme nuces, amygdalæ, & molles caſtaneæ inveniuntur? Jam ſitis te urget? Ecce tibi ex vite vita, aut ex racemis vinum, convivii deliciæ, ſpirituum fomes, juventutis hilaritas, lac ſenectutis. An abſtemius? Sunt alia ex aliis fructibus vina; ſicera ex pomis, & quot fructuum, totidem vini ſpecies; Ex granis zitum, cælia, cerviſia; Ex baccis ſorbetum; & ex radicibus ptiſana. Itane tam exquiſita deducentur ex animantibus eſculenta? An panis vitæ fundamentum, lautior parabitur ex toto, aut parte animalis, quàm ex zeâ, tritico, aut ſecali? An potio ex ſanguine aut humore quovis educetur ſuavior, quàm ex uvis Burgundiacis, aut Rhemenſibus? An cupedia plura? an jucundiora? an inventu, cultu, aut paratu faciliora quàm ex Plantis quæ uſquequaque germinant & vireſcunt.

CIBI ex Animalibus deſumpti, vel ab iis integris, ut ab oſtreis, alburnis, cochleis; vel ab eorum partibus, putà carne, ſanguine, adipe; vel ab eorum excrementis videlicet lacte, & melle, petuntur. Quæ integra devorantur non famem, ſed ventrem implent. Caro vitioſum generat ſanguinem aut nimis copioſum; *Aliæ* ſi quæ ſint partes gulæ gratæ, ſtomacho erunt noxiæ. Sanguis enim hunc ipſum gravat, adeps huic nauſeam parit; cæteræ non coquuntur. Lac, extractum quoddam eſt plantarum potius quàm animalium, quæ quidem in ore animalis conteruntur, in ventre macerantur, & per papillam in liquorem album ſtillantur; quare cum nundum lac faceſſerit in animalis ſubſtantiam, eò ſalubrius eſt, quò magis plantæ naturam redolet. Mel quoque videtur florum magiſterium ab apibus elaboratum, multos habens uſus, quos non tam ab animalculo quàm à plantarum flore obtinet. Juſcula carnium qui præſcribunt in acutis, diætam tenuem non obſervantes, plus naturæ reficiendæ, quàm morbo expugnando ſtudent. Qui ſani carnes edunt, ſanitati non conſulunt; etenim animalis vitia, & mores imbibunt, dum illius carne veſcuntur. Alites quæ ferinam ſapiunt non comedit canis, ne vim odorandi inde amittat. Rapax ales carnivororum quadrupedum carnem viciſſim refugit, nè morbum exinde contrahat. Solus homo rationis conſiliique particeps, in victu ratione, conſilioque non utitur, non inſtinctui, ſed voluptati credens, ſe cibo ingurgitat, animumque unâ cum corpore opplet variâ obſoniorum ſaburrâ.

HIC licet quocumque cibo vivat, & valeat; hoc tamen illove multò ſalubriùs, aut inſalubriùs nutritur. Qui petitur ex plantis, minùs quidem, quàm qui ex animalibus, ſed ſalubriùs implet. Vitæ protrahendæ cibus utique neceſſarius eſt; verùm nunquam illius paucitate, ſæpius exuperantiâ obruimur. Vis itaque longam, felicemque degere vitam, frugi eſto, nec ſarcophagus. Rara quippe in eſu carnium frugalitas; rarior in crapulâ ſanitas. Quorum corpus in ſaginâ eſt, vulgò ſpiritus in macie. Polyphagia, & polypoſia conſuetudinis res eſt, non naturæ, cui nimium omne inimicum eſt. Multis elephantis una ſylva, quidni uni homini alendo culta mundi plaga non ſufficiet? quin quadrupedibus, piſcibus, volatilibus utatur ad alimoniam. Gregi boum paſcua præbet unicum pratum; cur hominis ventri latranti non facient ſatis dona Cereris, Pomonæ, Floræ, patriſque Liberi. Solus panis pro alimento eſſe poteſt, non ſola caro, quæ animi pathematum, potius quàm corporis partium alimentum eſt. Creophagia ſemper noxia, vel enim vitium quoddam partibus inurit pravâ qualitate, vel plethoram ſubſtantiâ polytrophâ ingenerat, ac proinde morborum iliadem accerſit. Hinc carnivori vulgò polyſarci, obeſi, lenti, anheli, ſtupidi, & ſomnolenti; Athletarum more citò intereunt, niſi maturè ſuccurratur. Cyrnios Corſicæ incolas μακροβίους exiſtimaverunt veteres quod herbis tantum veſcerentur. Vitæ ſuæ penſum diu prorogarunt radicibus Eremicolæ. Quin & Ruſticani qui frequentiùs herbas quàm carnes edunt, Urbanis vivaciores ſunt. Primi ſæculi homines fructibus, & frugibus contenti, ad mille annos vitam egerunt incolumes, nempè cum moderatiori, temperatiorique uterentur cibo, non indiguerunt operâ Medici, qui largâ cruoris miſſione ſuperfluum detraheret, ventriſque infarctus ingratâ catharſi eliminaret.

Ergo ſalubriora ex Plantis alimenta quàm ex Animalibus.

Aſſerebat Pariſiis CLAUDIUS HUGOT, Cabilonenſis, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1678.